

Ігор Скрипник

КОРЕКТОР ПОЧУТТІВ

Ігор Скрипник
Коректор почуттів
Збірка містичних та науково-
фантастичних оповідань

Вечеря з мерцем

* * *

Коні, неначе човни у Чорному морі, розтинали океан зеленого різнотрав'я. Вершники, без особливого поспіху, долали безкрай степ Дикого поля. Знали бо, що встигають.

Тепло, майже як влітку, світило весняне сонце. П'янив духмяний подих степу. Милував око яскравий килим багатоцвіття.

Огрядний козак з довгим оселедцем, пишними вусами на червоному спітнілому обличчі, привстав на стременах і почав щось виглядати попереду, мовби вишукуючи край виднокола. Сірий огир тихо схропнув і невдоволено скосив на вершника.

Так само скося на свого товариша поглядав другий козарлюга. Низький, але кремезний, широкий у плечах, як бочка, він заздрісно дивився на дорогий синій жупан і добру шаблюку у посріблених піхвах.

«Ех, так би прибратися і до моєї Ориськи на вечорниці заглянути. Як пити дати, була б моя!», – він спробував покрутити свого рідкого вуса, але полишив це діло, бо здоровим грубим пальцям не було за що вхопитися.

– Що за чорт! – вилаявся Охрім, вмощуючись у сідлі. – Нічого нема! Таки нічого, дідько б його побрав!

– Кого?

– Ти мене ще хочеш під'юджувати?! Молокосос! Лише вдруге в похід вибираєшся, а гонору хоч відбавляй. Як тобі не соромно кпинити зі старого бувалого козака?

– Дядьку, який ви старий?! Та вами поле орати можна!

– Я зараз тобою цей степ зорю! Молодий неотесаний бугай!

Продовжуючи жартувати і реготатись один з одного, козаки їхали на Січ.

Іван Сірко ладнав чергову авантюру проти турків – тре було за минулорічний напад на Чигирин пімститися та й християнські душі вивільнити з агарянської неволі. Пливти мали в кінці квітня через тиждень після Великодня. Чайки вже стояли наготові, а звідусіль, головно зі зимівників, починали з'їжджатися сімейні козаки, які, приєднавшись до січової залоги, мали й цього разу всипати перцю клятим бусурменам.

Обоє були з-під Канева.

Охрім Крутивус повертався від дружини, малих дітей, свого поля, яке так потребувало чоловічої руки, але через його вічні пропади за Дніпровими порогами, важка ноша постійно перепадала на жіночі плечі. Цього разу, як і минулого року, і позаминулого, божився Меланці, що востаннє їде на Січ, що ще один похід і він більше не буде залишати їх самих. Проте нестримна і хвацька вдача щоразу гнала до січового братерства.

Його молодий товариш, Богдан Діжка, був земляком зі сусіднього села. Кілька років тому зустрівши його, стрункішого, без теперішнього пуза, попросив взяти на Січ. Охрім спершу не хотів брати малого з собою, навіть ремнем почастував раз-другий, щоб не надокучав. Але той виявився впертим, як віслик, і опинився на Запоріжжі. Був його джурою, а минулого року став справжнім козаком і побував у першій січі. Тепер всім показував шрам на ребрах. Розказував буцімто татарин черкнув шаблею, хоча Охрім бачив, що у шаленстві бою сам напорівся на татарську сталь.

На зиму їздив у рідне село до батьків та свою кохану побачити.

«Дурний хлоп, крутить тобою як хоче. Нагризешся ти з нею», – неодноразово казав йому Охрім. Та легше було горохом стіну розтовкти, як цього бовдура переконати в чомусь, коли він починав комизитися.

Завечоріло. Обізвалися цвіркуни.

Ось крайнеба появилсь курган.

Підїхали, спішилися біля його підошви. Після деякої суперечки на верхівку поліз старший. Чув за собою вину, що поїхали степом, а не поплили Дніпром. Тепер заблукали. Соромно потім буде побратимам сказати – загубився в ріднім степу, на предківській землі!

Ось він видерся на самий чубок насипаної могили і став роззиратися навкруги. Жодного вогника навколо. Жодного людського житла. Прийдеться їм ночувати серед поля. Нічого не вперше. Але...

Охрім скривився. Сьогодні Чистий Четвер, а завтра Страсна П'ятниця, треба постити. Вдень майже жодної ріски в роті не мав, а що вже говорити про завтрашній день. Погоджуючись з цією думкою забурмотіло в животі.

Ще раз оглянувся навкруги і побачив серед степу ледь помітний вогник. Обличчя просвітліло і він кинувся вниз до коней.

– Давай! Погнали! Гайда! – зарепетував на всю пельку.

– Що сталося?! Що там вгледів?!

Охрім вже гнав у тому керунку, де спостеріг вогник.

– Татари?! Турки?! Ляхи?! Москалі?! – не вмовкав молодик.

– Богдане, припини лемент! Я бачив вогонь. Там десь люди. Там і переночуємо.

– Тю на тебе! – полегшено. – Не міг одразу сказати! Переполошив даремно.

Вершники летіли степом назустріч теплу, затишку і смачній вечері. Позаду залишився самотній серед степу курган.

Була вже ніч, коли несподівано перед ними виросло обійстя огорожене частоколом. Жодного вогнику, жодного звуку не долинали з-за стіни.

– Відкривай! – загунав Охрім у ворота. – Пустіть переночувати християнські душі!

Жоден звуки не долинув у відповідь.

– Відкривай, трясця твоїй матері. Це не розбійники чи кляті татари, а козаки з Січі!

Знову тиша. Лише шум у вухах від того грюкоту і тарабанини.

– Прийдеться ночувати в степу! – мовив Богдан і почав повертати коня.

– Е ні! – вперся Охрім. Перед очима в нього стояла пляшка горілки і шмат сала з часником, лавка біля теплої печі. – Я тут сьогодні заночую! Лізь всередину! – скомандував молодика.

– Ще чого!

Охрім підвів коня під самий частокіл, заліз на сідло і перемахнув на другий бік.

Богдан чекав. До нього долинули заклики старого козака по господарів, грюкання по хатніх дверях, згодом добір на лайку.

Потім все стихло.

Він насторожився. Залетіла думка чи бува вони самі не натрапили на розбійницьке кубло. Він витягнув пістоля, зважив на руці шаблю. Вирішив почекати дешицю, а потім лізти по товариша. В біді його не покине.

З другого боку, біля воріт, хтось заговтузився, закректав. Богдан навів пістоля готовий пальнути першої миті у разі небезпеки. Рипнула дверка і вийшов набурмосений Охрім.

– Фу, – полегшено видихнув парубок, – а я вже думав штурмувати це обійстя. Що так тихо? Чого так довго вовтузились?

– Розглядався, на подвір'ї нікого нема. Я все обдивився.

– А в хаті?

– Не заглядав, стукав, але щось тихо. Немов всіх корова злизала.

– А де худобина? Мо ніхто не живе тут?

– Є тварь у стайні, але сидить тихо. Пацяє певно. Я не роздивлявся.

– А де ж люди? Хто світить?

– Слухай заходи і перестань молоти язиком! А де хазяї розберемося!

Вони завели коней на подвір'я, розпрягли, прив'язали біля стайні. Богдан з цікавістю заглянув всередину – на нього сумними очима дивилася плямиста чорно-руда корова. Десь в глибині виднілися білі плями свиней.

– Йдемо до хати, – гукнув його Охрім.

Козаки перетнули подвір'я і зайшли в темні сіни. Відразу в ніздрі вдарив запах топленого воску. Зайшли до кімнати і стали, як вкопані.

В кімнаті було видно як вдень. У кожному кутку, на полицях, горіли свічки. На столі стояв запалений каганець. Навколо нього стояли різні наїдки і страви, а також пузата бутля горілки і глек з якимось напоєм.

– Нас ніби тут чекали, – задоволено мовив Охрім. – Гей! Хазяї! Де ви поділися?!

Тут Богдан помітив, що хтось лежить на лаві у дальньому кутку кімнати.

– Глянь. Там хтось лежить. Напевно вже нализався.

– Не думаю, що він вечеряв, – кинув оком на стіл старий козак.

Він підійшов до лавки і потряс за плече лежачого.

– Ставай! Приймай гостей! Ставай!

Жодної відповіді. Ніякого руху.

– Ставай трясця твоїй матері! Ставай, бо сядемо без тебе!

Він перевернув лежачого горілиць, уважно придивився. Враз посерйознішав. Приклав вуха до грудей. Прислухався.

– Богдане, дай-но мені оте люстерко.

Приклав дзеркальце до вуст. Почекав, поглянув на нього – не запітніло.

– Що там?

– Нічого доброго. Представився наш господар. Царство йому небесне.

Витягнув ножа різнув по зовнішній стороні кисті, роблячи глибокий надріз. Жодної реакції. Точно вмер.

Обоє замовкли.

Потріскував віск і сизий димок вився під стелю. Неясні тіні колихалися по кутах. Більше нікого не було в хаті. Вони – самі.

Охрім витягнув люльку і задимив. По кімнаті рознісся запах тютюнового диму. Діжка взяв з нього приклад.

– Приготував вечерю і загнувся...

– Ги! – красномовно підтримав Богдан.

– Не пропадати ж стравам. – пляшка, неначе приворожила Охріма – він не відводив від неї погляду. – Повечеряємо, заодно пом'янемо цього чоловіка, – перехрестився. – Прости Господи! – побожно звів очі догори і взявся за бутлю.

– Може він не сам жив? Не можна так! Якось не по собі мені тут. Може візьмемо трохи їжі і переночуємо у степу.

– Ще чого?! Візьмемо їжу і підемо! Як злодії! Ні, я ніде не піду з цієї хати. Сідай! – наїжачився козак.

Вмостився на лаву перед столом. Поглянув на Богдана. Той трохи постояв, подумав.

«Засміють, коли визнають, що покійника перепудився!» – промелькнула думка.

Важко зітхнув і сів так, щоб бачити мерця.

Взялися за вечерю. Для початку випили, а потім взялися до смачної юшки, соломахи, перепічок та запашистого узвару. Коли голод був вгамований, Охрім сперся на стіну, попустив пояс, поклав руку на ще теплу піч.

– Хе, добре.

– Може переночуємо надворі? Я бачив на подвір'ї копицю сіна.

– Спи, де хочеш. Я буду спати тут.

– А мрець?

– А що він мені зробить? Живих треба боятися, а не мертвих.

Богдан набурмосився.

– Знаєш, що, козаче. Розкажу я тобі одну оповідку. Щоб спалося краще. Ги-ги.

Мовчанка у відповідь.

– Верталися якось з ярмарку двоє друзяк. Але оскільки засиділися в шинку, то ніч застала їх в дорозі. Йдуть, собі, йдуть, вже й проголоднілися добряче. Як оце ми з тобою. Раптом глип стоїть хата, у вікнах світиться. Зайшли всередину. Нікого нема, лише мрець на лаві лежить. А на столі – ціла купа наїдків і питва, як оце у нас з тобою сьогодні. Один каже: «Я боюсь». Другий: «А я ні». Взяв та й

прив'язав мерця до лавки. Лише настала північ – почав ворухитися мертвяк, кричати, з-пут вириватися. Мало лавки не потрощив. А коли треті півні запіяли в мент затих. Так вони вирятувалися і пішли далі додому.

На дворі захропіли коні. Богдан здригнувся, схопився, виглянув. Біля коней нікого. Знову зайшов до хати.

– Тю на вас, дядьку Охріме! Знаєте, що розказувати! Сьогодні ж Мертвецький Великдень!

Крутивус сам задумався.

– М-да...! Полохливий ти, як заєць. Гірше баби. Лягай спати. Хочеш – надворі, хочеш – у хаті. Я спатиму тут. Опівніч вже скоро. Завтра зрання знову на Січ тре рушати.

– Е ні, сам я не спатиму. Ляжу тут, але перше... – вибіг надвір, повернувся з мотузкою і міцно прив'язав мерця до лавки. – Так буде спокійніше. Допоможи нам Господи! – перехрестився.

– Давай ще трохи вип'ємо, молимося і спати! – взявся за пляшку Охрім.

Богдан знову сів за стіл і поки наливалася горілка, скося поглядав на покійника.

Хильнув оковитої взяв кусок сала зі столу і почав жувати. Випили ще по одній. Алкоголь вже почав розбирати, хміль вдарив у голову. Вже і не так страшно було сидіти в одній хаті з мерцем. Товариш щось розказував про те, як вони зі Сірком грабували Трапезунд, а йому натомість страшенно захотілося спати. Позіхнув, потягнувся. Краєм ока помітив якийсь рух. Поглянув на зв'язаного трупа. Нічого.

«Приверзлося. Добра горілка».

Тим часом Крутивус вже увійшов у роль оповідача і щось теревенив, широко махаючи руками. Слова вже майже не долітали до сп'янілих дум Богдана. Перед очима у нього стояла кохана Ориська. Десь збоку лунав голос Охріма, як надокучливе дренчання мухи.

Раптово голос козака урвався. Богдан винирнув зі своїх споминів і поглянув на друзяку. Той сидів вирячивши очі на лавку, де лежав

мертвяк.

– Ги! Спудився... – й сам поглянув туди.

Мрець намагався встати, але в нього нічого не виходило. Прив'язаний мотузками до лавки, він звивався, аки змії, стогнав нелюдським голосом і дико крутив очицями. Почав розгойдувати лавку, перевернувся разом з нею на бік, гупнувся додолу, але вирватися з пут не зміг.

Козаки глянули один на одного і прожогом кинулися до дверей. Та їх не було – місце дверей зайняла стіна. Гайнули до вікон – ті теж пропали. Вони були замуровані заживо. І не мали жодного виходу. Вони почали кидатися на стіни, а потім вхопилися за лавку і затовкли нею об стіну. Даремно.

Їх крики злилися зі стогонами мерця, який борсався в кутку, як викинута на берег риба.

– А-а-а-а-а!!!

Козаки повклякали на підлогу і почали молитися.

Крики мерця стали ще голоснішими.

Богдан зі страху забився у дальший куток і там верещав, як недорізане поросся. Згодом він затих, впавши у безпам'ятство. Лише нервово дригав ногою.

Крутивус звівся на ноги, промовляючи молитви, вихопив шаблю і почав штрикати мерця, але бережно, боячись порізати вірьовки. Той закричав ще голосніше, посиніле лице перекошилося від болю, а в скляних очах проскочили іскри страждання і страху. Але це примусило козака ще завзятіше різати мерця.

Знадвору щось завило, заревіло, заскавуліло, загримало. Стіни затряслися і почали тріскатись. Від виття Охріму здалося голова от-от трісне. Він впав на коліна, шабля випала з рук. Затулив вуха, але не помагало. Здивовано помітив, що сам несамовито кричить, приєднуючи свій голос до бісівського концерту.

Він не витримав напруги і провалився у п'тьму.

Падаючи у провалля, почув як запіяли півні.

* * *

– Як болить голова, – донеслося збоку і Охрім розплющив очі.

Він лежав на підлозі і дивився на стелю. В кімнаті сіріло, надворі народжувався новий день. В кутку вовтузився Діжка. Крутивус несподівано пригадав все, що з ними трапилося вночі. Різко скочив на ноги, у голові стрельнула гармата, скривився і оглянувся. Мрець лежав горілиць на лавці, наче нічого й не було. Лише поріз на руці трохи закривавився, інших ран, завданих шаблею не було. Двері і вікна були там, де б мали бути. В ногах валялася шабля без жодних слідів крові.

– М-да...! І наснитися ж всяка чортівня, коли горілки надудлишся! А головне так, ніби й справді все так було.

– Мені тоже така мара наснилася, що диво, що уві сні не обісцявся. А як голова болить. Що за горілку ми пили?!

– Та ні, горілка як горілка, – взяв бутлю з рештками рідини понюхав. – Треба було в кінці не пити, – підняв шаблю.

– Це ти зі своїми казочками! – простогнав Богдан вилазячи з кутка і обтріпуючись. – Через те й наснився мені такий кошмар, що ого-ого! Ніби...

Доказати не встиг, бо гримнули двері в сінях і на порозі появився вже старший чоловік з двома юнаками. Схожість між ними була видна відразу, незважаючи на помітну блідість. Навіть не треба було говорити, що це батько і сини.

– Ми це... – прокашлявся Охрім. – Того... – спробував виправдатися, але гнівний погляд зупинив його.

Вони мовчки підійшли до мертвого, розв'язали (Богдан було зробив крок, щоб помішати, але його поглядом зупинив Крутивус) і понесли на двір.

Козаки здивовано переглянулися і посунули за ними.

На подвір'ї стояв віз із запряженою понурою кобилою. Немолода жінка і мале дівча стояли поруч і дивилися на похмуру процесію.

Чоловіки підійшли до воза, поклали покійника на нього, закрили тканиною. Потім всі повсідалися на хуру і рушили з подвір'я.

– Того... – знову спробував обізватися Охрім, але сам замовк.

Ледь помітною дорогою віз поїхав десь у глиб степу. Жодного звуку не долинуло до козаків. Навіть звичного скрипу коліс. Поволі хура перетворилася на маленьку цятку і зeszла у буйнотрав'ї. Як примара.

– Тьху, – сплюнув Богдан, а Крутивус перехрестився.

– Поїхали.

* * *

Ще здаля вони почули бамкання дзвону.

В'їхавши в містечко, почали петляти його кривими вуличками. Всюди діловито сновигав міський люд. Хлопчаки бігли за козаками, а ті пережартовуючись і залицяючись до молодниць їхали до пристані, щоб Дніпром, вже на човні, добратися до Січі.

Звуки дзвонів заповнили все навколо.

Назустріч їм йшла похоронна процесія.

Вершники вступилися з дороги і стали коло живоплоту, обіпершись на який, кутив люльку старий дід.

– Дай Боже здоров'я, батьку!

– Здоровенькі були, козаки! Куди прямуєте?

– На Січ. А кого це хоронять? – Охрім покрутив пишний вус.

– Грицька Мартинюка. Сирота. Нетутешній він. Але давно тут жив. Помер сьогодні вночі. Кажуть страшною смертю. Цілу ніч репетував на всю околицю, наче його різали.

– А що так скоро хоронять?

– Так смердить і гниє швидко, тьху! Мабуть правду кажуть, що з нечистим водився. Тепер його тіло і після смерті страждає. А що вже про душу казати?

– Що справді з нечистим? – поцікавився Богдан.

– Цього напевно не знаю, але люди кажуть.

Охрім хвильку помовчав.

– Діду, а хто живе у тій хаті, що в чотирьох верстах на півночі?

– В якій хаті? Немає там ніякої хати. Кхе-кхе!

Козаки переглянулися.

– Як нема, ми ж там ночували!

– Не може того бути. Я тут змалку живу. Всю околицю знаю. Нема там ніякої хати. Хоча, – він на хвильку задумався. – Точно! Пригадав! Років тридцять тому, я молодий ще був, там колись стояла хата. Жила в ній одна сім'я. Як ж його звали... Ага! Мартин Бортник! Родина Бортників. Вони прибули на ці землі десь із Покуття. Лишень влаштувалися, як серед ночі, якісь горлорізи перебили їх, пустили в господарку червоного півня. Спалили все дотла. Ех, файна була в них корова... Кхе-кхе! Чорно-руда, а скільки молока давала! Я хотів купити та не продали мені. От й погинула, разом з господарями. Знаєте, десь цей хлопчина тоді й появився. Знаєте, він трохи схожий на Мартина Бортника. Якби тоді не всіх побили, я б подумав, що це його син.

– Дивно!

Крутивус помітив як зблід Богдан.

– Що з тобою?

Мимо них якраз йшла процесія: хура з труною, священник з дяком, кілька змученого виду хлопів й бабки в яскравих хустках.

– Чорно-руда корова... – бурмотів Діжка собі під ніс.

Раптом запряжений у віз кінь спіткнувся і заточився. Хуру перекинуло кришка з домовини трохи зсунулася набік і з-під неї висунулася рука. Декілька чоловіків підбігли і все поправили. Процесія знову рушила і сховалася за поворотом.

Козаки вражені дивилися один на одного з німим запитанням на вустах. Потім дали коням по боках, і не попрощавшись з дідом, поїхали далі.

На зовнішній стороні кисті вони побачили глибокий надріз.

Лютий 2007 р.

Місія

* * *

Метін обережно крався лісом, прислухаючись до будь-якого звуку, що долинав з нетрів. Проте нічого так і не чув. Це погано і то дуже, бо потрапити у пастку міг легко, а розплатитися за таку безпечність мав найціннішим – життям.

Зупинився, оглядаючись і вслухаючись у голоси зелених хащ. Тихо! Треба йти далі.

Суперник – рівня йому, якщо не кращий. Він теж шукав Метіна у лісовому лабіринті і не стояв на місці. Рух був єдиним шансом позбутися ролі жертви і теж перетворитися в хижака. На ірбіса, що крадеться в пошуках своєї здобичі.

Кілька днів тому він прокинувся на цьому острові, вкритому густою шапкою лісу з повідомленням про завдання, яке доведеться виконати. На клаптику паперу, що знайшов в кишені, було коротке повідомлення із чотирьох слів: «Живим залишиться лише один».

Здається хвилику назад зімкнув очі вдома, як за мить вже опинився тут. Лишень недавно батько вклав свого Мету, так називав сина, взявши перші склади з імені та прізвища Метін Тункай, спати – і все, прощай рідна сім'я, дитинство. Дорослість прийшла, як завжди, несподівано.

Він зрозумів, що це випробування, до якого готувався усе свідоме життя. Слава Аллаху, цей день настав! Якщо він переможе, то стане новачком, аджемі огланом, ступить на перший щабель ієрархії яничарського корпусу і почне навчання, щоб потім воювати, прославляючи ім'я султана і Всевишнього!

Батько Каракюрт, звісно не рідний, що виховував хлопчика, забраного за спеціальним законом девширме у невірних, доклав

усіх зусиль задля початкової підготовки майбутнього воїна. Тим паче досвід у нього був великий, бо тридцять літ прослужив у шістдесят другій орті султанської охорони. Десять років Метін жив разом з його родиною на сході Анатолії, де призвичаювався до османського життя та традицій.

Про свою попередню сім'ю і вітчизну нічого не пам'ятав. Малим ще був, коли його забрали, та й медицина у Вічній державі не пасла задніх і місцеві ескулапи за допомогою психотропних препаратів позбавили дитячих спогадів. Минуле життя намагалось повернутися у снах, але він швидко їх забував.

І ось цей день, до якого готувався роками, врешті настав.

На острові їх було двоє. Це прочитав за відбитками, які залишав невідомий суперник. Вислідити, та навіть побачити його все не вдавалось. Він був готовий до випробування незгірше самого Метіна. Проте хлопця це не лякало, а ще більше мобілізувало та додавало сил. Невідомець виявився гідним супротивником, тому покінчити з ним було зовсім не просто.

Він вже кілька разів обнишпорив усе на території острова, знаходив сліди чужого, проте самого противника вистежити не вдавалось. Втім як той не міг вислідити Метіна.

Вечоріло. Хлопець вже втретє простував через ліс до невеликої печерки на березі моря, в якій ночував у попередні дні, коли побачив на землі розчавлену іргу. Він – тут!

Кожного ранку покидаючи свій прихисток, на єдиному шляху, що вів туди, він розсипав ягоди, які виконували роль сторожків. Звісно не густо, щоб не було помітно, що це навмисно зроблено. І ось одна з них була розчавлена чиєюсь ногою. Звісно, це могла бути тварина, проте Метін вирішив не ризикувати.

Він здогадався, що суперник певно таки вирахував його і тепер влаштував засідку. На хвилюку замислився над зміною місця свого притулку, але згодом вирішив, що мисливець сам потрапив у пастку.

Все просто. Над входом у печеру в скелях нависав карниз, на якому спокійно могла сховатися людина і за слушної нагоди

зістрибнути на свою жертву з лазерним ножом та перерізати горлянку. Метін й сам таке планував, у випадку коли противник переслідував би його до місця ночівлі. Вище карнизу йшла прямовисна скеля на вершку якої починався ліс. З неї можна було й глянути, чи там суперник у засідці чи ні, а тоді вже приймати рішення і діяти.

Він звернув у ліс і обережно, боячись видати себе звуком, підкрався до обриву. Глянув вниз. Так і є. Темноволосий юнак, як і він сам, приблизно одного з ним віку, може навіть на пару років старший, розпластився на карнизі та вичікував. В кулаку тримав ножа, готовий активізувати його любої миті перед стрибком вниз.

Мисливець сам перетворився в жертву!

Метін усміхнувся. Сtribати вниз на нападника було самогубством, але скинути на нього важку каменяку виглядало єдино правильним рішенням. Він відповз від краю, знайшов підходяще знаряддя вбивства і вернувся назад.

Той все так же вичікував, не змінивши свого положення.

Метін все не наважувався вбити суперника. В голові зринали слова батька Каратюрка про те, що Мету потрібно бути рішучим і впевненим у своїх вчинках, мужнім та сильним, беззастережно виконувати накази в ім'я величі султана та слави Аллаха. Та перед ним була жива людина. Така як він сам!

Може це комп'ютерна імітація і все відбувається таки у віртуальному світі, а не реальному? Цього він точно не знав. Надто все справжнє навколо.

Каменяка видалася неймовірним тягарем. Сили і впевненість здавалися от-от покинуть хлопця. І тут суперник ворухнувся, змінюючи положення та розминаючи затерплі м'язи. Увімкнув ніж, лезо блимнуло блакитним світлом і виключив – перевірів чи все з ним в порядку.

Ти ба! У того схоже навіть сумнівів нема щодо того, як порішити Метіна! А він слабак, почав сумніватися!

«Мету, вір в себе!», – в думках пролунав голос Каратюрка.

Руки піднялися і камінь полетів вниз. Короткий крик і хрускіт проламаного черепа засвідчили про те, що він влучив у ціль.

Хлопець обіперся на стовбур кипариса, а з очей бризнули сльози. Випробування пройдено, але на душу впав тягар, важчий, ніж те знаряддя вбивства. Незрівнянно...

* * *

Вісім років навчання та виснажливих тренувань не пройшли марно. За ці дні та ночі, що минули з часу острівного випробування він зміцнів, набрався досвіду та став одним з кращих яничар джемаату^[1].

Каратюрк міг гордитися своїм сином. Рівного йому не знайшлося серед жодного з урусів, з якими Блискуча Османська держава вела безперервні війни. Кожне завдання, а їх було чимало під час навчання та бойових експедицій, було виконано бездоганно і Метін з честю вийшов зі всіх, навіть здавалося безнадійних ситуацій.

Втім його навчання, як і ще декількох йолдашів^[2], дещо відрізнялося від загального курсу всього яничарського корпусу. Крім звичайних занять з тактики, стратегії, техніки рукопашного бою, психологічного навіювання та гіпнозу, бойової підготовки з вогнепальною та холодною зброєю, їх навчали ще й володінню давньою турецькою та гяурською зброєю, історії на межі першого та другого тисячоліть, османської, татарської та уруської мов того періоду, звичаїв і традицій.

Для чого це було потрібно – й гадки не мали. Проте звикли не давати зайвих запитань, тому старанно вчилися й готувалися. А для чого це і чи пригодиться – на те воля Аллаха.

І ось в п'ятий день сафара^[3] чорбаджі^[4] Тезер викликав Метіна до себе в кабінет.

Це був досвідчений яничарський командир, який пройшов не одну військову кампанію проти Гетьманської України, Речі Посполитої та

інших ворогів держави. Його лису голову прикривав тюрбан-мюджевезе, а вусів, які він любив посмикувати, вже торкнулася перша сивина. І хоча від сидячої роботи вже почав рости живіт, від командира ще віяло силою та небезпекою.

Жестом він запросив яничара присісти.

– Мабуть не тебе одного здивували відмінності в навчанні у порівнянні з іншими в орті. На те була своя причина. Тебе та інших йолдашів тренували для особливого завдання, підготовка до якого почалася більше десяти років тому. Ця місія, схвалена султаном Муратом, матиме визначальне значення для історії Вічної держави і як на те буде воля Аллаха змінить весь світовий устрій.

Він замовк, обдумуючи і підбираючи наступні слова. Метін уважно слухав.

– Ти – найкращий зі свого випуску. За твоїми плечима чимало успішних бойових завдань та найголовніше – ти прекрасно володієш давньою зброєю та уруською мовою. Хтозна, може за законом девширме тебе забрали десь з тих країв і в тебе на генетичному рівні закладено до цього талан.

Так от... Трішки історії. Близько десяти років тому наші вчені винайшли машину часу. – Метіну схотілося зауважити, що це фантастика і такого не може бути, але втримався. Вишкіл дав своє знати. – Я не знаю як вона працює, та й не вояцька це справа. У нас своя ділянка роботи. Так от... Був розроблений план, згідно з яким добре підготовлену людину буде відправлено в минуле, щоб змінити хід часу. У найбільш ключовий переломний момент історії Блискучої Османської держави. Здогадався в який?

Метін знав.

– Битва під Хотинном.

– Саме так, – чорбаджі Тезер посмикував вуса. Йому не подобався цей задум. Це гріх – втручатися в плін історії, писаний Аллахом на скрижалях часу. Однак, проти наказу султана не попреш. Тому думки тримав на мовчазному замку власної обачності. – Ти найкраще підготовлений до цієї місії. Як на мене, то просто бездоганно. Так

от... Наші вчені відправляють тебе в минуле, у тисячу тридцятий рік^[5]. Як ти знаєш, під час вирішальних подій у табір султана Османа пробрався убивця і зарізав нашого правителя. Це справило вирішальний вплив на підсумок до того рівної битви. Ми відступили і більше не поверталися до планів захоплення територій Центральної та Східної Європи, до того, щоб стяги з півмісяцем замайорили по цілому світу. Наші сили були підірвані.

Яничар кивнув. Усе це він знав з курсів давньої історії.

– Так от... У тебе буде два завдання. Перше, це знешкодити убивцю султана. Друге – знищити керівництво козаків, насамперед Петра Сагайдачного, та поляків – королевича Владислава Вазу та коронного гетьмана Яна Ходкевича. Насамперед, маєш подбати про ватажка гяурів-козаків. Згідно висновків наших істориків головним наслідком цієї битви стало зміцнення козацтва, а відтак проголошення через шість років Гетьманської України, нашого теперішнього головного ворога. Врятуєш султана, вб'єш ворожих провідників і теперішній світ стане зовсім іншим. Усе зрозумів?

– Так.

– Але... Це білет в один кінець. Після того, як опинишся в минулому, то вже не зможеш повернутися назад, в майбутнє. Зі собою ти не зможеш взяти нічого, навіть трусів. Пристрій здатний переносити лише людину, інше – ні. Усе здобуватимеш сам на місці. Працюватимеш в автономному режимі. Так от... Ти готовий виконати завдання? – пальці нервово смикнули вус.

– Звісно, мене до цього готували все життя.

Чорбаджі Тезер посміхнувся.

– Я і не очікував іншої відповіді. Ти ж кращий йолдаш мого орту!

Натиснув кнопку виклику.

– Зараз підеш зі спеціалістами, які детальніше розкажуть, що маєш зробити, дадуть тобі легенду та інше... Бережи тебе Аллах!

Метін попрямував за вченими у білих халатах, щоб отримати останні інструкції, а офіцер яничарської роти залишився наодинці.

Його все не покидала думка, що людям не під силу змінити те, що писане у часі рукою Аллаха.

* * *

Тепла морська вода почала наповнювати легені, витісняючи з них повітря. Увімкнулися фізичні рефлекс самозбереження і він почав борсатися, намагаючись виплисти на поверхню. Ця боротьба за життя привела Метіна до тями.

Стрибок у минуле схоже вдався. На секунду він втратив свідомість, що було цілком прогнозовано після такого навантаження на організм. Врешті оговтався і, після того як віддихався, виплював солону воду Чорного моря, оглядівся.

Місце було вибране не випадково. За століття, що минули, на суші відбулося багато змін, тому ризик матеріалізуватися всередині якоїсь споруди, скелі чи дерева був небезпечно високим, що не влаштовувало нікого, бо вело до загибелі посланця. Натомість водна гладь залишалася незмінною, а шанси потрапити на якийсь човен у морі були мізерно малі.

Зорієнтувавшись, він повернувся обличчям до берега. В темряві миготіли вогні нічного Інкермана. Йому туди!

Поплив до берега і незабаром вже обсихав на піщаному березі, відсапуючись та набираючись сил після нічного запливу.

Позаду почулись тихі кроки.

– Ти хто, кеше ^[6]?

Старий татарин уважного розглядав голого чоловіка, що появився з хвиль з Кара дингезу ^[7] та міркував – людина перед ним чи злий дух?

– Слава Аллаху! Що я залишився живий та зустрів тебе, достойний! Корабель, який віз тканини до Бахчисараю, потонув у морі, а мені одному зі всіх вірних вдалося допливти до берега.

– Ай-яй-яй, – похитав головою заспокоєний татарин. – Яке лихо! Треба повідомити бея про це!

– Я так і зроблю зранку, – Метін насправді не збирався йти до урядника, бо на дрібницях, які не знали в майбутньому вчені, а отже і він, можна було легко попастися. – Але я не маю одежі, щоб піти до нього.

– Я дам. Ходіть до мого дому, там і переночуєте.

Під ранок, намагаючись не розбудити господарів, зодягнутий у старі сорочку, кафтан і шаровари, яничар вислизнув під засинаючі вранішні зорі.

Йому необхідні були кошти, щоб придбати коня, харчі та зброю для подальшого виконання місії. І він знав, де їх можна здобути. Вчені показали місця знаходження кількох скарбів, схованих незадовго до тисяча тридцятого року та відшуканих османськими археологами.

Поблукавши місциною та перевіривши кілька сховків, Метін нічого не знайшов. Чи то погано запам'ятав, в чому сумнівався, чи то зміни в місцевості ввели його в оману, або їх просто ще не сховали, але руки все ще залишалися пустими.

Врешті пощастило. В одному з таких сховків, неподалік від околиці Інкермана, він знайшов глечик повний срібних акче. Забрав половину з них. Якомусь шукачу скарбів в майбутньому вже так не пощастить зі знахідкою, натомість йому стане в нагоді.

На місцевому ринку придбав коня, зброю, новий одіж, харчі, шаблю та пістолі та вирушив у путь. Попереду на йолдаша чекала найважча частина шляху.

Без проблем він минув Перекоп та виїхав у просторі степи Причорномор'я. Їхав неспішно, намагаючись не потрапити на очі ні татарам, ні козакам. Згідно з планом він мав дістатися Оринина, де мав поступити на службу до полковника, князя Станіслава Любомирського – правої руки коронного гетьмана Яна Ходкевича. А відтак зіграти свою вирішальну партію під час Хотинської битви.

Одного ранку, снідаючи перед сном, бо їхав лише вночі, він відчув небезпеку. Було в нього таке шосте відчуття, яке не раз рятувало життя, проте цього разу воно спрацювало надто пізно. Метін не встиг вихопити зброю, як пролунав гучний свист і за мить він опинився під прицілом рушниць та луків гяурів-козаків, що мов риби з води, випірнули з високих степових трав.

Метін прибрав руки зі зброї.

– Ну що, попався татарине? – кисло посміхнувся невисокий худорлявий невірний. – Порішити тебе, чи що...?

– Я не татарин, – яничар зметикував відразу. Козаків надто багато, щоб можна було самому з ними справитися. Доведеться дещо коригувати легенду. – Лише наполовину. Я втік з Криму і до вас на Січ іду.

– Хіба? Вона дещо в іншому боці від твого руху. Ми ще раніше тебе вислідили. Ти певно ханський посланець до ляхів. Мабуть вже почали шушукатись за нашими спинами. Ану давай послання!

– Заблукав я та й не маю жодної вістки!

– Обшукайте його.

Трус нічого не дав.

– Отже, везеш усне повідомлення. Ану хлопці розпаліть вогонь! Зараз п'яти йому припечемо – все розповість. А ні – то на палю посадимо, аби степ краще видів та більше не блукав.

Всі зареготали над його жартом.

– Вислухайте мене!

– Ну кажи!

Метін ковтнув слину. Зараз йому треба бути переконливим як ніколи. Інакше місія завершиться, так і не встигнувши розпочатись.

– Моя мати русинка, а батько – татарин. Самі ж бачите, що не кримчак. Я виріс неподалік Ачі-Кале^[8]. Кілька тижнів тому я посварився з управителем маєтку бея Таван-агою і побив його. Мені загрожувала страта і я мусив втікати. Мати порадила втікати на Січ, бо лише там я зможу знайти прихисток. Вона навіть таємно мене вихрестила.

– Та невже? – козаки переглянулися. – Ану доведи!

«Прости мене, о всемогутній Аллах, але те що чиню це во ім'я і славу твою!», – подумки попрохав прощення Метін.

– В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь!

Перехрестився.

– Гарзд. Вважай, що ми повірили. Але всеодно будемо за тобою наглядати.

* * *

Три тижні біля Хотина не стихали гул гармат, тріщання рушничних пострілів та дзенькіт шабель. Біля невеликого подільського містечка з відомою своєю неприступністю фортецею зустрілися давно не бачені у світі за силами армії: трьохсоттисячна армія султана Османа та майже вісімдесятитисячне об'єднане польсько-козацьке військо під проводом Сагайдачного та Ходкевича.

Втім останній вже віджив своє у цьому світі.

Метін усміхнувся та поспробував гостроту шаблі. Ще треба трохи підточити. Він знову взявся до перерваної справи.

Два дні тому коронний гетьман віддав душу Іблісу^[9] за його сприяння. Вдень, коли нікого не було в палатці командувача, а сторожі зирили на те, що відбувається на полі бою, він пробрався всередину та насипав отрути у вино. Увечері порадитися до Яна Ходкевича прийшов ще й королевич Владислав, якого той теж пригостив напоєм. Три дні їх мордувала пропасниця, а потім старий гетьман помер, а королевич вижив, хоча ще дуже слабував. Добре, що ніхто не запідозрив, що це отруєння, а списали все на якусь хворобу.

Метіну також вдалося поранити козацького гетьмана Сагайдачного під час однієї із запеклих сутичок. Поки вороги зчепилися між собою у спільному пориві відправити один одного на той світ, він вичекав

момент і здійснив постріл непомітний для чужого ока в тім шаленстві бою. Поцілив, на жаль, в руку.

Нічого, він ще встигне до нього дістатися. Сьогодні ж найважливіша частина місії – вберегти султана від рук засланоного вбивці. Осман має втілити в життя свій план підкорення Європи і півмісяць повинен засіяти над всіма столицями світу.

– Якове, ти ще довго?

Метін назвався вигаданим ім'ям, даним нібито при хрещенні. Ховатися в козацькому війську не було потреби. Січ славилися своєю терпимістю до іногородців, вагомим чинником була лише віра.

– Та от догострю і знову в бій.

Він служив у підрозділі Тараса Федоровича, якого ще інколи називали Хасаном^[10], кримчака, що три роки тому охрестився. З ним намагався спілкуватися якомога менше, щоб не видати себе якоюсь дрібничкою. Натомість з ним здружився Петро Зубатий, один з тих січовиків, які схопили яничара в степу. Саме він гукав Метіна.

Почувся свист гарматного ядра і в декількох десятках метрах від нього гримнуло і піднявся стовп пилуки.

– Турки переправили через Дністер гармати! Вони нас обстрілюють! – залунало відусюди.

Ще кілька ядер пролетіли над головою та впали в таборі, посіявши смерть та руйнування навколо.

– Тихо! Без паніки! – залунав голос Тараса. – Зариваймося глибше в землю. Ще копайте шанці!

Незабаром турки почали обстрілювати польських лісовичків, що стояли поруч, а козаки отримали нагоду поглибити свої позиції. Почала працювати й козацька артилерія, влаштувавши контрбатарейну боротьбу, щоб придушити вогонь противника. День пройшов практично без рукопашних сутичок, але під обстрілами з обох сторін.

Метін полегшено зітхнув. Убивати одновірців було вкрай тяжко, а доводилося, щоб не видати себе. Він сподівався, що вдале виконання місії, незважаючи на велику чисельність гріхів, дозволить

переступити ворота до садів Джаннату^[11]. Гяурів намагався взагалі не чіпати. Берігся викриття. Та й вчені попередили, що вбивши свого можливого предка-уруса може щезнути сам, оскільки з ним згинуть ненароджені спадкоємці – пращури Метіна.

Звичайно, вбиваючи турків і татар він теж міг вплинути на персональний хід історії власної родини, але зі значно меншою імовірністю. А невеличкі зміни від інших дій, які могли б виникнути, як правило, згладжувалися течією часу. Звісно якщо вони не стосувалися осьових персон та подій історичного плину.

Вечоріло. Метін ще раз перевірів свою зброю, потягнувся, розминаючи м'язи затерплі від сидіння в шанці, як тут появився Петро Зубатий.

– Завтра буде спекотно, – влаштувався поруч. – Наші розвідники передали, що турки і татарва будуть наступати. Планують перекинути ще гармати на наш бік і піти великими силами, щоб вибити з позицій. От тільки дідька лисого їм це вдасться!

Звісно не вдасться, якщо він не вбереже життя султана. Адже того було вбито саме у ніч вирішального наступу. Проте він змінить хід історії, а османське військо здобуде перемогу! Відтак і Гетьманська Україна, і Річ Посполита – головні вороги його майбутнього перестануть існувати.

Товариш сидів поруч і все не вгавав. Поволі вже й поночіло, а той все не влаштовувався спати. Невже доведеться його вбити? Всередині зародився сумнів. За ті місяці, що провів в козацькому війську, Метін став по іншому дивитися на запеклих ворогів. Спільні труднощі, небезпеки, зазирання у вічі смерті зблизили його і з Петром, і з іншими гяурами. Вже такої ненависті, як колись, у своєму часі він не відчував. Може далася взнаки урусська кров? Хтозна...

Тим не менш, на нього покладена місія, котру повинен виконати. І зробить це за будь-яку ціну, навіть якщо доведеться вбити сусіда по шанцю. Хоча, можна цього і не робити.

Він витягнув срібну монету та почав гратися нею, перекидаючи з руки в руку. Петро не вгавав, проте очі пильно стежили за танком

срібного кружальця. Поступово словесний потік вгамувався і козак, приспаний товаришем, захропів. В Метіна був талант до навіювання та добрі вчителі у навчальному центрі.

Трохи почекавши та перевіrivши, що за ним ніхто не стежить, як то було в перший місяць перебування серед козаків, він вислизнув з шанця та розчинився серед ночі.

* * *

Води Дністра були досить холодними під кінець вересня, тому вилізши на лівий берег Метін обтерся рушником, який витягнув з клунку. Одягнув старе татарське лахміття, перевіriv порошок в пістолях – сухо. Ніщо не намокло, незважаючи на переправу. Це добре. Втім застосовувати вогнепальну зброю не планував. Лише за безнадійних обставин. Це приверне увагу, а от ніж мав вберегти від зайвої уваги.

Де стоїть палатка султана він добре знав. Ворожі табори гарно проглядалися. Та й взявши участь у кількох регулярних нічних вилазках козаків, добре вивчив, де проходить найменш помітний шлях по табору. Загін, та навіть кілька людей, були помітними, а одинак міг прокрастися досить близько до шатра.

Сторожко він пробрався між вартовими та пластом доповз майже до самого султанського намету. З кожного боку стояли по четверо яничар, а біля входу аж восьмеро. З історії Метін знав, що вбивця зарізав вартових з тильного боку, розпоров палатку і перерізав горлянку Осману.

Деякий час у нього зайняло півколо обходу і незабаром він вже лежав в густій тіні кількох кущиків в трьох десятках метрів від яничар, що охороняли задній підхід до шатра. Ніби нічого підозрілого не спостерігалось, тому зачаївся, чекаючи свого моменту.

Вартові переминалися з ноги на ногу, поправляли одіж, перевіряли амуніцію та по іншому вбивали час чергування, не забуваючи при цьому пильно видивлятися у темряву. Поступово шум табору стих, не зовсім, але наскільки це можливо у багатотисячному збіговиську. Рідкі оклики вартових, самотнє іржання коней та тріскіт дерева у вогнищах порушували запалу тишу перед вирішальним денним боєм.

Тим часом, двоє яничар підійшли до напарників і почали з ними тиху бесіду. Метін насторожився. Це не походило на звичну поведінку вартових. Особисте спілкування не мало їх відволікати від виконання службового обов'язку – охорони султана.

Блиснули кинджали і двоє вартових мертвими впали на траву. Про те, що вбивць буде двоє та й ще яничар – ніхто не попереджав. В майбутньому вважали, що злочинець був один. Однак це не скасовувало місії, просто робило її виконання більш складнішим.

Метін кинув ніж і один з нападників не видавши жодного звуку впав додолу. Поки його смерть ще летіла в повітрі, молодий йолдаш вже біг до напарника, витягаючи кинджал. Той уже чекав на суперника.

Без жодного звуку вони зчепилися і покотилися по траві завдаючи один одному ударів та уникаючи їх. Вбивця не хотів зриву свого задуму, а Метін – зайвої уваги. Заклики по допомогу були його останньою козирною картою, у випадку коли б отримав украй важке поранення. А так він сподівався після таємного виконання цього завдання ще й ліквідувати керівників ворожих сил.

Вони качалися по землі, подряпини та неглибокі рани кровоточили після невдалих спроб порішити один одного. Обоє прекрасно розуміли, що рівні за силами, тому запеклішими та злішими вони ставали від цього. Врешті убивця спробував видати якийсь звук, щось сказати, але не встиг через те, що лезо ковзнуло по ребрах, завдаючи вже достатньо серйозної рани.

Метін навідався, а його противник слабшав. Боротьба тривала у повній тиші. Охоронці-яничари, які сторожували шатро з інших боків

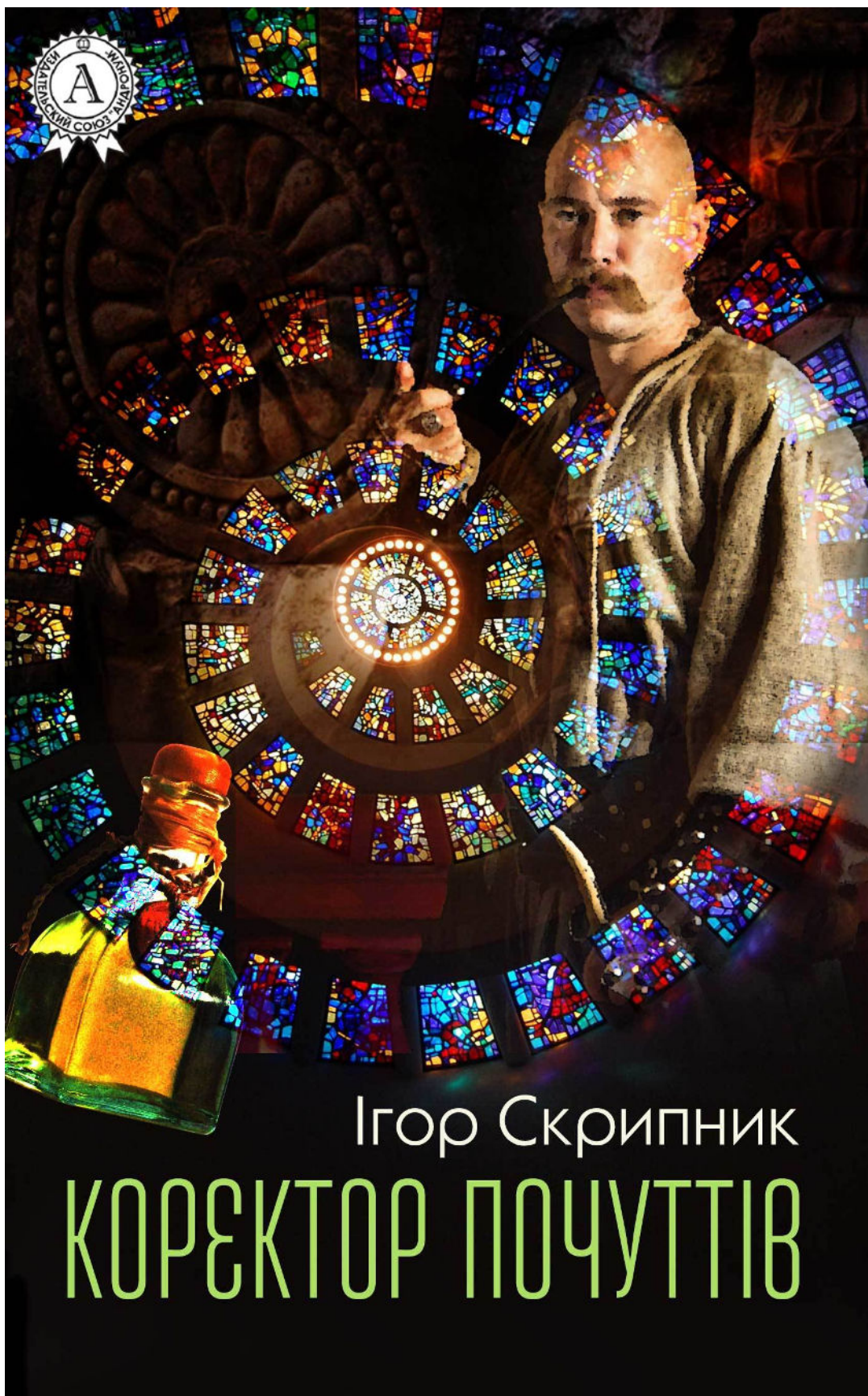
навіть не підозрювали, що смерть забирає життя нападників та побратимів поруч.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

Примітки

1

Джемаат – підрозділ в яничарському корпусі.

[Повернутися](#)

2

Йолдаш – рядовий яничар.

[Повернутися](#)

3

Сафар – другий місяць ісламського календаря.

[Повернутися](#)

4

Чорабаджі – командир яничарського підрозділу орта.

[Повернутися](#)

5

1621 рік від Р. Х.

[Повернутися](#)

6

Кеше – незнайомець.

[Повернутися](#)

7

Кара дингез – Чорне море.

[Повернутися](#)

8

Ачі-Кале – Очаків.

[Повернутися](#)

9

Ібліс – диявол.

[Повернутися](#)

10

Тарас Федорович (Трясило) – український гетьман
кримськотатарського походження.

[Повернутися](#)

11

Джанат – рай.

[Повернутися](#)